

LETNI NAČRT NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA ZA LETO 2018

Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik (v nadaljevanju KFBK) deluje za območje občin Kamnik in Komenda. Skupno število prebivalcev na tem območju na dan 01.01.2018 je bilo 35.679 prebivalcev. Knjižnica ima poleg osrednje knjižnice v Kamniku še krajevne enote v Komendi, Šmarci in Motniku ter potujočo knjižnico, ki omogoča dostop do knjižničnega gradiva tudi tistim uporabnikom, ki so iz bolj oddaljenih krajev in sicer sploh ne bi mogli do knjižnice ali pa veliko težje (otroci in starejši ljudje, ki nimajo prevoza, bolni, invalidi, ipd.). S potujočo knjižnico gradivo razvažamo po dolini Črne, Kamniške Bistrice in Tuhinjski dolini ter v Tunjice in Palovče. Od leta 2015 ima potujoča knjižnica postajališče tudi ob oskrbovanih stanovanjih.

Temelj za letni načrt nakupa knjižničnega gradiva v KFBK je dokument Nabavna politika Knjižnice Franceta Balantiča Kamnik

(<http://www.kam.sik.si/Portals/KnjiznicaKamnik/UPRAVLJANJE%20KNJIZNICNE%20ZBIRKE%20KFBK.pdf>), kjer so opredeljena izhodišča, kriteriji in cilji nabavne politike. Z letnim načrtom nakupa knjižničnega gradiva bo KFBK dopolnjevala in oblikovala knjižnično zbirko z nakupi in darovi.

POSLANSTVO

Smo središče bralne in informacijske kulture, znanja, sprostitve in druženja na kamniško – komendskem območju.

Imamo odprt in lahko dostopen prostor za intelektualno in osebno razvijanje, kjer uporabniki najdejo zelene informacije, gradivo, vire in skupne trenutke s podobno in različno mislečimi ljudmi. Z našimi storitvami pomagamo pri premostitvi socialne izključenosti in ovir.

Dvigujemo kulturni nivo in ljudem bogatimo njihov vsakdan s široko ponudbo gradiva, prireditvev in storitev. Smo varuhi tradicije in knjižnične kulturne dediščine.

Do uporabnikov smo empatični, prijazni in jim vedno prisluhujemo. Nudimo celodnevni in brezplačni dostop do gradiva in virov. Spodbujamo branje in skrbimo za informacijsko opismenjevanje. Usmerjeni smo k različnim ciljnim skupinam vseh generacij in poznamo bralne interese posameznikov.

Z različnimi dejavnostmi in dogodki promoviramo našo ponudbo in kulturne užitke in s tem privabljamo potencialne uporabnike. Z drugimi kulturnimi ustanovami sodelujemo pri skupnih projektih, se medsebojno obveščamo in si svetujemo. Z lokalno skupnostjo in ustanovitelji dobro sodelujemo.

Smo dodana vrednost okolju in vsak vloženi evro štirikratno povrnemo. Smo kolektiv, ki v prihodnost gleda z optimizmom. Različnost posameznikov tvori uspešen team, ki nudi tisto, kar ljudje potrebujejo in pričakujejo od sodobne knjižnice. Smo odgovorni, zanesljivi in

učinkoviti bibliotekarji, informatorji, svetovalci in organizatorji. Združujemo izkušnje starejših in ideje mladih. Imamo dobre odnose in se spoštujemo. Sodelavci se vseskozi izobražujemo in smo usmerjeni v razvoj.

VIZIJA

Smo inovativna knjižnica, ki se odziva na spremembe v lokalnem okolju. Predvidevamo tudi prihodnje potrebe uporabnikov in za te potrebe razvijamo svojo ponudbo. Vsem generacijam nudimo sodobne storitve.

CILJI

Knjižnična zbirka KFBK podpira:

- vseživljenjsko učenje,
- formalno in neformalno izobraževanje ter učenje,
- informiranost uporabnikov
- prostčasno branje za razvedrilo in sprostitev,
- bralno pismenost,
- informacijsko pismenost
- smotrno izrabljanje prostega časa z uporabo knjižnega in neknjižnega gradiva ter knjižničnih servisov,
- identiteto lokalne skupnosti z domoznanskim gradivom,
- generira socialni kapital, ker posameznikom omogoča vključevanje v družbo in spreminja življenja,
- pomaga pri odločanju posameznika in skupnosti,
- pomaga pri razvoju posameznikove osebnosti, individualnosti, vrednot itd.,
- slovensko kulturno snovanje in literarno ustvarjalnost tudi tako, da redno kupujemo slovensko leposlovje in ga med bralci promoviramo,
- z informiranjem je knjižnica dejavnik sprememb.

Cilji izgradnje knjižnične zbirke so:

- upoštevanje izobraževalnih, kulturnih, informacijskih, raziskovalnih in sprostitevskih potreb okolja,
- zadovoljevanje potreb različnih ciljnih skupin uporabnikov,
- nabava skladno s finančnimi možnostmi,
- dopolnjevanje knjižnične zbirke,
- letno načrtovanje na osnovi tega dokumenta,
- proaktivno izpolnjevanje naše vizije in poslanstva,
- kriteriji za izločanje gradiva.

Zato dopolnjujemo knjižnično zbirko glede na posamezne ciljne skupine (za predšolske, starejše, nezaposlene) ter ustrezne oblike gradiva. S tem omogočamo izpolnjevanje istih pravic vseh skupin prebivalcev. Knjižnična zbirka mora vsebinsko in glede na obliko odsevati različnost lokalne skupnosti, za katero knjižnica deluje.

Upoštevamo razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti tako, da upoštevamo potrebe posameznih ciljnih skupin, skrbimo za dostopnost naslovov, izvodov, elektronskega gradiva in ustrezno odprtost knjižničnih enot ter širitev mreže. Za spodbujanje branja in bralne kulture organiziramo različne dejavnosti za različne generacije:

- predšolski otroci: pravljíčne urice, pravljíčni kovček, predšolska bralna značka Veronikin zaklad
- osnovnošolci: organiziran obisk razredov, projekt Rastem s knjigo, Beremo s tačkami, knjižne uganke, kvize
- srednješolci: projekt Rastem s knjigo
- družine: Poletavci, projekt Branje je iskanje v sodelovanju z osnovnimi šolami v lokalnem okolju
- odrasli: Srečanja - bralna značka za odrasle, razstave, potopisna predavanja, literarni večeri, srečanja z avtorji, predstavitve lokalnih avtorjev
- uporabniki s posebnimi potrebami: Drugačne zgodbe v knjižnici - bralne ure za odrasle s posebnimi potrebami (mentalno ovirani).

Za informacijsko opismenjevanje v knjižnici organiziramo 10-urne začetne in nadaljevalne računalniške tečaje za uporabnike. Z vzajemnim katalogom COBIB in uporabo svetovnega spleta seznanjamo tudi osnovnošolce na organiziranih obiskih knjižnice.

Za potrebe vseživljenjskega učenja organiziramo dejavnost Delimo znanje, s katero knjižnica povezuje prostovoljce in lokalno skupnost. V okviru dejavnosti potekajo tečaji ali delavnice, ki jih vodijo posamezniki z našega območja, ki so pripravljene drugim brezplačno posredovati svoja znanja.

KRITERIJI ZA IZBOR KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Cilji dokumenta Upravljanje knjižnične zbirke KFBK so prvo vodilo pri oblikovanju knjižnične zbirke z nabavo in darovi. Za doseganje teh ciljev upoštevamo splošne in posebne kriterije. Za nas sta pomembna uporabnik in lokalna skupnost, zato je knjižnična zbirka oblikovana tako, da upošteva potrebe skupnosti, njeno različnost glede vsebine, jezikov, formatov, kvalitete, da upošteva nove zahteve in inovacije ter spoštuje tradicijo.

Načrtovanje nabave knjižničnega gradiva in izgradnje knjižnične zbirke je skladno z zakonskimi podlagami in strokovnimi priporočili:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, 87/01 in 96/02 in 92/15)
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik (Uradni list RS, 34/15)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, 73/03 in 70/08)
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice: za obdobje 2018-2028 (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2018)
- Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013-2020. (2012). Dostopno: <http://zdruzenje-knjiznic.si/dobro-je-vedeti/dokumenti/>.
- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 (Uradni list RS, 99/13)

Splošni kriteriji

Splošni kriteriji, ki določajo izbor gradiva glede na vsebino:

- Vsebina gradiva je pomembna za zadovoljevanje sedanjih in prihodnjih potreb lokalne skupnosti.
- Izbor strokovnega gradiva temelji na trajni vrednosti strokovne vsebine. Poseben poudarek namenjamo temeljni strokovni literaturi z najrazličnejših področij, ki jo potrebujejo dijaki in študentje različnih fakultet. S strokovnim gradivom podpiramo tudi vseživljenjsko učenje, formalno in neformalno izobraževanje ter učenje, informacijsko pismenost in izrabljanje prostega časa z uporabo knjižnega in neknjižnega gradiva. Dopolnjevali bomo vsa strokovna področja z novimi aktualnimi vsebinami. Zagotoviti želimo ustrezno število knjižničnega gradiva glede na potrebe in pričakovanja uporabnikov.
- Pri leposlovnem gradivu upoštevamo kakovost vsebine (priznan avtor, založnik, ilustrator, pozitivne kritike v strokovnih in drugih publikacijah). Z nakupom leposlovnega gradiva podpiramo slovensko literarno ustvarjalnost. Nabavljamo nagrajeno leposlovno gradivo v tujih jezikih.
- Posebno pozornost namenjamo gradivu, ki je izšlo s finančno podporo Javne agencije za knjigo RS. Nabavimo večino naslovov publikacij v javnem interesu, v vsako enoto knjižnice bomo vključili vsaj 15 odstotkov naslovov publikacij, ki so izšli s finančno podporo Javne agencije za knjigo RS.
- Upoštevamo čim širši krog založnikov, saj nam to daje možnost nabave raznolikega gradiva, zato bomo v letu 2019 z nakupom zagotovili prisotnost gradiv vsaj 50-ih slovenskih založb.

Splošni kriteriji, ki določajo izbor gradiva glede na različne zvrsti, vrste in oblike gradiva:

Priporočilo Standardov je nabava 60% naslovov strokovnega gradiva in 40 % naslovov leposlovnega leposlovnega gradiva. Razmerje naslovov med strokovnim in leposlovnim gradivom knjižnične zbirke KFBK je 54,9% naslovov strokovnega gradiva in 45,1% naslovov leposlovnega gradiva. Ker v enote usmerjamo večji delež leposlovnega gradiva, načrtujemo nabavo:

- 59 % naslovov strokovnega gradiva,
- 41 % naslovov leposlovja.

Knjižnična zbirka mora vsebovati 25-30% naslovov gradiva za otroke in mladino in 70-75% naslovov za odrasle. Knjižnična zbirka KFBK dosega 28,8 % določil Standarda glede deleža naslovov gradiva za otroke in mladino, zato načrtujemo prirast:

- 30 % naslovov gradiva za mladino,
- 70 % naslovov gradiva za odrasle.

V osrednji knjižnici načrtujemo 180 tekočih naslovov informativnega periodičnega tiska, v enotah pa povprečno 30 tekočih naslovov.

Zagotavljamo raznovrstno gradivo v različnih oblikah in na različnih medijih. Pri neknjižnem gradivu upoštevamo kvaliteto gradiva in potrebe lokalnega okolja. Za odrasle bomo nabavljali

glasbene zgoščenke z glasbo lokalnih ustvarjalcev, za otroke pa z otroško glasbo in pravljičami. Pri filmskem gradivu bomo pozorni na kvaliteto in aktualnost. Nabavljali bomo multimedijsko gradivo za učenje tujih jezikov, planinsko kartografsko gradivo, večji poudarek pa bomo namenili tudi nakupu e-knjige. Načrtujemo nabavo 860 enot neknižnega gradiva, kar predstavlja 13,4% načrtovanega nakupa.

Glede na potrebe uporabnikov in v želji, da dopolnimo zbirko z novimi mediji, bomo v letu 2019 povečali nabavo e-knjige. Naši uporabniki imajo trenutno na voljo 1.053 naslovov e-knjig na portalu Biblos, ki zagotavlja knjige v slovenskem jeziku. Dopolnjevanje knjižnične zbirke z e-knjigami je pomembno tudi zato, da si naši člani lahko izposodijo knjigo, ki je v tiskani izdaji izposojena. Predvidevamo, da se bo izposoja e-knjig v primerjavi z letom 2017 podvojila. Načrtujemo nabavo licenc za 270 naslovov e-knjig.

Posebni kriteriji

Z nabavo želimo izgraditi knjižnično zbirko, ki lahko zadovoljuje potrebe različnih ciljnih skupin uporabnikov in potrebe okolja v največji meri. Zato upoštevamo demografski in družbenoekonomski okvir za območje, ki ga KFBK pokriva.

Sociodemokratska analiza je pokazala na veliko zastopanost otrok in mladih ter nezaposlenih, večje število vrtcev, imamo srednjo šolo in veliko število društev ter upadanje gospodarskih dejavnosti, kar vpliva na izbor prednostnega gradiva.

Na podlagi te analize imajo prednost naslednja vsebinska področja: vzgoja, porodništvo, družine (s področja psihologije, vzgoje, medicine); pohodništvo in planinstvo, domoznanstvo, ekološko kmetijstvo, industrijska dediščina.

Glede na posebne potrebe kupujemo naslednje gradivo:

- domoznansko gradivo
- dopolnjevanje planinske zbirke
- upoštevanje vsebin bibliopedagoških dejavnosti in projektov ter dejavnosti za spodbujanje bralne kulture (pravljичne urice, Pravljični kovček, predšolska bralna značka Veronikin zaklad, Poletavci, organiziran obisk osnovnošolcev, projekt Rastem s knjigo, projekt Branje je iskanje, Srečanja). Za potrebe pravljичnih ur in Pravljičnega kovčka kupujemo po en izvod igralnih knjig. Nabavljamo večje število izvodov gradiva za sodelovanje pri različnih bralnih značkah (Veronikin zaklad, Poletavci, Srečanja)
- glede na bližino osnovnih šol število izvodov gradiva za osnovnošolce prilagajamo potrebam za domače branje, šolska tekmovanja, maturo in druge obveznosti
- sodelujemo z materinsko šolo v Kamniku, zato v večjem številu nabavljamo gradivo s področja porodništva in razvoja ter vzgoje otrok
- upoštevamo različne interesne skupine v lokalnem okolju in glede na njihove potrebe nabavljamo gradivo: risanje in slikanje, uporabna umetnost, čebelarstvo, psihologija, rekreacija,
- upoštevamo različne narodnostne skupine in gradimo medkulturno zbirko.

Pri določanju števila izvodov posameznega naslova bomo upoštevali ciljne skupine uporabnikov in demografsko podobo območja, ki ga knjižnica pokriva. Upoštevamo vsebinsko kakovost gradiva (ugled avtorja, izdajatelja, pozitivne kritike v strokovnih in drugih publikacijah), kakovost vezave, ceno in želje uporabnikov.

Pri nabavi bomo upoštevali kot doslej ustrezen odstotek nabave gradiva v javnem interesu, zastopanosti števila slovenskih založb in število kakovostnega gradiva, kar nam narekujejo že zgoraj zastavljeni cilji.

V organizacijske enote razporejamo splošno strokovno gradivo, upoštevamo zastopanost vseh področij, demografsko podobo območja in specifične potrebe okolja:

- Komenda: študijsko gradivo, čebelarstvo, konjereja, zaradi bližine vrtca dober izbor kakovostnih slikanic, gradiva z vzgojno tematiko, izbor sodobnega leposlovja, za mladino vse naslove M in P stopnja, vse naslove domačega branja, dopolnjevanje zbirke igralnih knjig in igrač. Načrtujemo nabavo 1.200 enot gradiva.
- Šmarca: zaradi bližine vrtca dober izbor kakovostnih slikanic, gradiva z vzgojno tematiko, za mladino izbor naslovov M in P stopnja, vse naslove domačega branja; izbor sodobnega leposlovja in strokovnih priročnikov. Načrtujemo nabavo 600 enot gradiva.
- Motnik: čebelarstvo, kmečka strokovna tematika, vrtnarstvo, sadjarstvo, izbor leposlovja za otroke in odrasle, vse naslove domačega branja. Načrtujemo nabavo 400 enot gradiva.
- potujoča knjižnica: čebelarstvo, kmečka strokovna tematika, vrtnarstvo, sadjarstvo, izbor leposlovja za otroke in odrasle, vse naslove domačega branja. Načrtujemo nabavo 400 enot gradiva.

OBSEG NAKUPA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA IN RAZPOREDITEV GRADIVA V MREŽI

V letu 2018 načrtujemo nabavo 6.404 enot knjižničnega gradiva, kar je 180 enot na 1000 prebivalcev. Višina sredstev nam ne omogoča, da bi dosegli priporočila Standardov, kjer je priporočilo 250 enot na 1000 prebivalcev.

V občini Kamnik deluje osrednja knjižnica v Kamniku in krajevni knjižnici Šmarca in Motnik ter potujoča knjižnica, v občini Komenda pa krajevna knjižnica Komenda. Knjižnične zbirke v krajevnih knjižnicah odstopajo od priporočil standarda (4 enote na prebivalca), prav tako načrtovan nakup (250 enot na 1000 prebivalcev). Z nakupom se želimo približati Standardom v osrednji knjižnici v Kamniku in Knjižnici Komenda. V posameznih organizacijskih enotah pa smo omejeni s prostorom, zlasti v enoti Šmarca in potujoči knjižnici, zato načrtovan nakup ne dosega priporočil standarda. Enota v Motniku omogoča večjo dostopnost do gradiva najbolj oddaljenim krajem v vzhodnem delu občine Kamnik, ki pa so redko naseljeni. V teh enotah posebno pozornost namenjamo potrebam uporabnikov, ki želijo predvsem leposlovno gradivo. V te enote usmerjamo večji izbor leposlovnega gradiva in zato je odstopanje od priporočil standarda. Treba je tudi upoštevati, da je iz področja Motnika, kot tudi iz krajev, ki jih obiskuje potujoča knjižnica velika dnevna migracija v Kamnik, zato si uporabniki gradivo priskrbijo iz osrednje knjižnice.

AKTUALNOST IN PROMOCIJA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

Spremljamo in nabavljamo novosti tekoče produkcije. S tem omogočamo, da bo knjižnična ponudba aktualna. Trudimo se, da je gradivo v knjižnici dostopno čim prej po izidu. V antikvariatih in lokalnem okolju povprašujemo po starejšem gradivu z domoznansko vsebino in s tem dopolnjujemo domoznansko zbirko.

Aktualnost gradiva dosegamo tudi z rednim izločanjem in odpisovanjem zastarelega gradiva ter dopolnjevanje z novejšim aktualnim gradivom.

Z različnimi promocijskimi načini bomo promovirali knjižnično zbirko: objave novosti na domači strani in na spletnem socialnem omrežju facebook, izdelava priporočilnih seznamov gradiva, tematske razstave gradiva na oddelkih knjižnice, razstave domoznanskega gradiva, predstavitve lokalnih avtorjev, sodelovanje z gradivom na Kamfestu. Posebno pozornost bomo namenili promociji e-knjig in s tem bralce seznanjali tudi z uporabo tovrstnega gradiva. S sodelovanjem na socialnem omrežju vzpostavljamo dvosmerno komunikacijo z našimi uporabniki, kar nam omogoča kvalitetno in premišljeno upravljanje odnosov z uporabniki.

DOSTOPNOST KNJIŽNIČNEGA GRADIVA

KFBK aktivno sodeluje v vzajemnem katalogu in v vseh enotah omogoča dostop do vzajemnega kataloga. S tem je omogočena tudi dostopnost do informacij o kupljenem gradivu. V vseh enotah je prost pristop do gradiva, ki si ga člani v veliki večini lahko izposodijo na dom. Članom dostop do gradiva omogočamo tudi preko meddodelčne izposoje. Za prezenčno izposajo je namenjeno le domoznansko gradivo. Gradivo, ki ga v naši knjižnici nimamo, članom priskrbimo z medknjižnično izposajo iz drugih knjižnic. V vseh enotah uporabnikom omogočamo brezplačen dostop do svetovnega spleta in elektronskih podatkovnih zbirk ter izposajo e-knjig.

Prizadevamo si, da bo knjižnično gradivo enako dostopno vsem prebivalcem na območju KFBK. Osrednja knjižnica bo odprta 55 ur na teden, krajevne knjižnice pa bodo odprte 100% v skladu z Uredbo o osnovnih storitvah knjižnice. Obratovalni čas krajevnih knjižnic smo prilagodili potrebam večine prebivalcev v posameznem kraju.

SODELOVANJE V KNJIŽNIČNEM SISTEMU

S knjižnicami v Sloveniji sodelujemo predvsem z medknjižnično izposajo. Z osrednjo območno knjižnico sodelujemo pri digitalizaciji domoznanskih vsebin, izobraževanjih, posvetovanjih, itd. Sodelujemo s šolskimi knjižnicami iz svojega območja, predvsem pri promociji knjižničnega gradiva, usklajevanju dostopnosti naslovov, ki so povezani z učnimi načrti.

mag. Breda Podbrežnik Vukmir

direktorica MKK

Kamnik, 09.11.2018